

Галузь знань А Освіта

Спеціальність А6 Спеціальна освіта (за спеціалізаціями) /

Освітня програма Спеціальна педагогіка

Рівень вищої освіти Доктор філософії

Шифр дисципліни

ЗП4

Назва дисципліни

Нормативно-правове забезпечення дослідницької діяльності

Навчальний рік

2025-2026

Кількість кредитів
ЄКТС (годин)

2 кредити (60 годин)

Статус

Обов'язкова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Мета – ознайомити аспірантів з нормативно-правовими актами в Україні щодо державного регулювання наукової та науково-дослідної діяльності для формування у здобувачів необхідного обсягу знань у галузі правового регулювання наукових досліджень, підготовки здобувачів до виконання наукової роботи, ознайомлення з процесом захисту авторського права щодо доповідей, наукових статей, дисертаційних робіт та ознайомлення із організаційно-правовими заходами захисту власних результатів наукової та науково-технічної діяльності від неправомірних посягань з боку інших осіб.

Викладачі **Ярмола Н.А.**

Контакти
Тел. +380677628838
Email nat/yar1978@gmail.com

Час для консультацій Вівторок та четвер, 12:00-13:00

Мета курсу

Надати аспірантам допомогу щодо вирішення проблемних питань стосовно специфіки науково-дослідної роботи з урахуванням рівня розвитку науки, ознайомити з чинними вимогами щодо оформлення, оприлюднення та захисту результатів науково-дослідної роботи, сприяти у підготовці дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Завдання курсу

Ознайомлення з нормативно-правовою базою наукової діяльності

1. Надати аспірантам знання про основні закони, підзаконні акти, міжнародні угоди та внутрішні документи, що регулюють дослідницьку діяльність (наприклад, Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність», Кодекс академічної доброчесності, етичні норми тощо).

Формування навичок правомірного здійснення наукових досліджень

2. Навчити аспірантів правильно оформлювати документи, пов'язані з науковими проектами, грантами, публікаціями; дотримуватися вимог до авторських прав, захисту інтелектуальної власності та етичних стандартів у дослідженнях.

Розвиток критичного мислення щодо правових і етичних аспектів дослідницької практики

3. Виховати у аспірантів відповідальне ставлення до питань академічної доброчесності, недопущення плагіату, фальсифікації результатів, порушень авторського права тощо.

Загальні компетентності

ЗК1	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
ЗК2	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел.
ЗК4	Здатність працювати в міжнародному контексті.

- ЗК5   Здатність розв'язувати комплексні проблеми педагогіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
- ЗК6   Здатність до наукових комунікацій, представлення широкій науковій спільноті та професійній громадськості результатів досліджень державною мовою у вигляді виступів, презентацій, наукових публікацій.

Спеціальні (фахові) компетентності

- СК1.   Здатність розв'язувати комплексні проблеми, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК2.   Здатність застосувати сучасні методології, методи та інструменти теоретичних та емпіричних досліджень у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК3.   Здатність проектувати, моделювати, розробляти нові технології, методики і засоби у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- СК4.   Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти, забезпечувати якість виконуваних досліджень та дотримання права інтелектуальної власності.
- СК5.   Здатність розробляти проекти у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та управляти ними, презентувати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами.
- СК6.

- СК7. Здатність здійснювати науково-педагогічну та освітню діяльність у закладах вищої освіти (наукових установах) у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
- СК8. Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП.
- Здатність вивчати і застосовувати інноваційні цифрові технології у проєктній дослідницькій діяльності.
- СК9. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.
- СК10. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.

Програмні результати навчання

- РН1. Мати передові концептуальні і методологічні знання, загальний науковий кругозір, необхідні для критичного аналізу та переоцінки наявних знань і професійних практик у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- РН2. Розуміти загальні принципи, методи освітніх наук, а також загальну методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у викладацькій практиці.
- РН3. Мати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, розв'язання значущих проблем у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.
- РН4. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження зі спеціальної та/або інклюзивної освіти, здійснювати критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням академічної доброчесності.
- РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних

великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

- РН6. Формулювати і перевіряти гіпотези у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень, статистичного аналізу та комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
- РН7. Розробляти та досліджувати концептуальні та інші моделі педагогічних ситуацій, нових методик, інструментів тощо, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у дотичних міждисциплінарних напрямках.
- РН8. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому українською та іноземною мовами результати досліджень, наукові та прикладні проблеми освіти, оприлюднювати результати власних досліджень у наукових публікаціях в провідних вітчизняних і міжнародних наукових виданнях.
- РН9. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти з урахуванням правових, етичних та економічних аспектів, забезпечувати захист інтелектуальної власності.
- РН10. Організовувати та здійснювати освітній процес у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати навчальні дисципліни зі спеціальної та/або інклюзивної освіти у закладах вищої освіти.

Програма дисципліни

Тема 1 Основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності.

Поняття, функції та значення правової науки у державі та суспільстві.

Тема 2 Правове регулювання науки та наукових досліджень в Україні.

Правове регулювання науки та наукових досліджень в Україні.
Конституційно-правові гарантії наукових досліджень.
Закони України про наукову діяльність.
Підзаконні акти: постанови Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента України, накази Міністерства освіти і науки України, що регулюють наукову діяльність.

Тема 3 Форми підготовки наукових та науково-педагогічних працівників

Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів в Україні. Наукова комунікація як основа розвитку науки

Тема 4 Теоретико-світоглядні та методологічні (процедурні) засади організації і проведення науково-дослідної діяльності

Логіка та процедура наукового дослідження.
Методологія наукового пізнання. передумовне знання. Підстави та передумови наукового пізнання.
Нові методології сучасності: комп'ютеризація, системний підхід, синергетика (загальний огляд).

Тема 5 Праксеологічні та психологічні засади науково-дослідної діяльності

Психологія та організація наукової діяльності.
Загальні вимоги до змісту і структури дисертації та етапи її виконання.
Методика збору та систематизації дисертаційного матеріалу.
Формулювання та оформлення результатів наукового дослідження.
Захист дисертації: процедура та документи.

Семестр, тиждень, заняття (дата)	Тема, План заняття	Аудиторні заняття		Самостійна робота	
		Форма	Год	Завдання	Год
Заняття 1	Основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності. Поняття, функції та значення правової науки у державі та суспільстві.	Семінарське	2	1. Опрацювання основних термінів (дефініцій)	4
Заняття 2	Поняття, функції та значення правової науки у державі та суспільстві. Правове регулювання науки та наукових досліджень в Україні. Конституційно-правові гарантії наукових досліджень. Закони України про наукову діяльність. Підзаконні акти: постанови Верховної Ради України, постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента України, накази Міністерства освіти і науки України, що регулюють наукову діяльність.	Семінарське	2	2. Робота над нормативно-правовими актами, що регулюють наукову, науково-педагогічну діяльність	10
Заняття 3	Форми підготовки наукових та науково-педагогічних працівників Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів в Україні. Наукова комунікація як основа розвитку науки	Семінарське	2	3. Основні форми підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів: аспірантура, ад'юнктура та докторантура.	10
Заняття 4	Теоретико-світоглядні та методологічні (процедурні) засади організації і проведення науково-дослідної діяльності Логіка та процедура наукового дослідження. Нові методології сучасності: комп'ютеризація, системний підхід, синергетика (загальний огляд	Семінарське	2	4. Методологія наукового пізнання. Підстави та передумови наукового пізнання.	12

Заняття 5	Праксеологічні та психологічні засади науково-дослідної діяльності). Психологія та організація наукової діяльності. Загальні вимоги до змісту і структури дисертації та етапи її виконання. Методика збору та систематизації дисертаційного матеріалу. Формулювання та оформлення результатів наукового дослідження. Захист дисертації: процедура та документи.	Семінарське 2	5. Загальні вимоги до змісту, структура, етапи виконання. Психолого-організаційні основи науково-дослідної діяльності	12

Індивідуальні завдання та підсумковий контроль

Завдання

Особливості виконання та вимоги

1. Підготувати план реалізації власного наукового дослідження	Написати план реалізації власного наукового дослідження на 1 - 2 сторінки.

2. Підготовка розширеної структури власного дослідження	Підготувати розширену структуру власного дисертаційного дослідження, з уточненням методів збору та обробки інформації.

Підсумковий контроль
(тест)

1. Який орган визначає основні напрями державної політики у сфері науки в Україні?

- А) Міністерство охорони здоров'я
- Б) Верховна Рада України ☒

2. Основна функція правової науки — це:

- А) Визначення складу парламенту
- Б) Аналіз і розвиток правових норм ☒

3. Який документ є основою для правового регулювання науки в Україні?

- А) Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» ☒
- Б) Кодекс цивільного захисту

4. Що гарантує Конституція України щодо наукової діяльності?

- А) Можливість комерціалізації досліджень
- Б) Свободу наукової творчості ☒

5. Який з цих документів є підзаконним актом?

- А) Конституція України
- Б) Постанова Кабінету Міністрів України ☒

6. Хто затверджує порядок присудження наукових ступенів в Україні?

- А) Національна академія наук
- Б) Міністерство освіти і науки України ☒

7. Яка форма підготовки наукових кадрів є основною в Україні?

- А) Аспірантура ☒
- Б) Курси підвищення кваліфікації

8. Що є ключовим інструментом наукової комунікації?

- А) Телебачення
- Б) Публікації у наукових журналах ☒

---

9. Що включає методологія наукового пізнання?

- А) Рекламні стратегії
- Б) Методи і підходи до отримання знань ☒

---

10. Який підхід розглядає дослідження як систему, що взаємодіє з іншими?

- А) Системний підхід ☒
- Б) Літературний підхід

---

11. Що є прикладом новітньої методології в науці?

- А) Паперові архіви
- Б) Синергетика ☒

---

12. Що є важливим для психологічної організації наукової діяльності?

- А) Дотримання режиму дня ☒
- Б) Виключно технічне забезпечення

---

13. Який розділ дисертації має містити аналіз джерел?

- А) Висновки
- Б) Огляд літератури ☒

---

14. Що визначає структура дисертації?

- А) Лише стиль викладу
- Б) Зміст, розділи, логіку викладення матеріалу ☒

---

15. Який документ обов'язковий при поданні дисертації до захисту?

А) Трудова книжка

Б) Відгук наукового керівника

Оцінювання навчальних досягнень

Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	30
Індивідуальне завдання 1	10
Індивідуальне завдання 2	10
Підсумковий контроль (тест)	30
Всього	100

Шкали оцінювання

Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	
60-65	E		

35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Підготувати презентацію щодо правового регулювання науки та наукових досліджень в Україні.	10
2. На основі обраної теми дисертаційного дослідження сформулювати наукову проблему, мету та завдання дослідження.	10

Основна (обов'язкова) література

- Балинська, Т.З. Гарасимів. – [Вид. 2-е, доп. і перероб.]. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 416 с.
2. Гадамер Х.-Г. Истина и метод: Основы философской герменевтики / Х.-Г. Гадамер. – М.: Прогресс, 1988. – 704 с.
3. Грязин И.Н. Методология права: Общие проблемы и отраслевые особенности / И.Н. Грязин. – М.: Tartuskii gosudarstvennyi universitet, 1988 – 284 с.
4. Каптерев А. Мастерство презентации. Как создавать презентации которые когут изменить мир / А. Каптарев; пер. с англ. С. Кировой. – М.: Манн, Иванов и Фербер, Эксмо, 2014. – 336 с.
5. Кельман М.С. Методологічні проблеми теорії держави і права: курс лекцій / М.С. Кельман. – Львів: ЛьвДУВС, 2010. – 124 с.
6. Керимов Д.А. Методология права. Предмет, функции, проблемы философии права / Д.А. Керимов. – М.: Аванта+, 2000. – 560 с.
7. Лудченко А.А. Основы научных исследований / А.А. Лудченко, Я.А. Лудченко, Т.А. Примах. – К.: Знання, 2001. – 113 с.
8. Методичні рекомендації до написання наукової праці / О.А. Васильєв. – Дніпропетровськ: ДДУ, 2002. – 176 с.
9. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: підручник / О.Ф. Скакун. – 2-ге вид. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. – 520 с.
10. Цехмістрова Г.С. Основы научных исследований: навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.
11. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – Вид. офіц. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. (Система стандартів з інформаційної, бібліотечної та видавничої справи).

12. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання ДСТУ 8302: 2015. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 16 с.
13. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2011. – № 9-10.
14. Наказ МОН України від 14.09. 2011 № 1059 «Про деякі питання присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань»
15. Наказ МОН України від 17 жовтня 2012 року № 1111 «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України».
16. Наказ МОН України від 17 жовтня 2012 року № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук»
17. Наказ МОН України від 21.03.2013 № 365 «Про внесення змін до наказу МОН України від 17 жовтня 2012 року № 1112»
18. Наказ МОН України від 14.07.2015 № 758 «Про оприлюднення дисертацій та відгуків офіційних опонентів»
19. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень ВАК України. – № 5. – 2009. – С. 26-30.
20. Про вищу освіту: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004.
21. Про наукову та науково-технічну діяльність: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 2-3. – Ст. 41.
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».
23. Постанова Президії Вищої атестаційної комісії України від 15.01.2003 № 7-05/1 «Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліків ВАК України» // Бюлетень ВАК України. – № 1. – 2003.
24. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ Загальні положення та правила складання ДСТУ 8302:2015. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016.
25. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / Уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. – К., 2003. – 896 с.
26. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТ «Перун», 2004. – 1440 с.
27. Вільна енциклопедія: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
28. Головащук С. І. Орфографічний словник складних слів української мови: Понад 23 000 слів. – К.: Наук. думка, 2008. – 287 с.
29. Новий орфографічний словник української мови / Ред. Івакін О. П. – К.: Аконіт, 2005. – 141 с.
30. Онлайн-словник: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rozum.org.ua>.
31. Орфографічний словник української мови / Уклад.: С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. – К.: Довіра, 1999. – 989 с. Абрис, 202. – 742 с.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. Адаменко М. І. Основи наукових досліджень / М. І. Адаменко, М. В. Бейлін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 188 с.
2. Актуальні питання методології та практики науково-технічної політики / за ред. Б. А. Малицького. – К. : УкрІНТЕІ, 2001. – 201 с.
3. Артемчук Г. І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи: навч. посіб. для студ. та викл. ВНЗ / Київ. держ. лінгв. ун-т. – К. : Форум, 2000. – 270 с.
5. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підруч. Для бакалаврів, магістрів і аспірантів екон. спец. ВНЗ – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
6. Бобилєв В. П., Іванов І. І., Пройдак Ю. С. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ : Системні технології, 2008. – 264 с.
7. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. – К. : «ВД «Професіонал», 2007. – 208 с.
8. Горбунова В. В. Етичні та правові аспекти психологічних досліджень / В. В. Горбунова // Практична психологія соціальна робота. – № 3. – 2005. – С. 18–23.
9. Грищенко У. М., Грищенко О. А., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень: Навч. пос. – К., 2001. – 346 с.
10. Гуменна О. А. Основи наукових досліджень. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2007. – 99 с.
11. Гуменюк І. Л. Алгоритм наукового дослідження / І. Л. Гуменюк, С. М. Коваленко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 46 с.
12. Добров Г. М. Наука о науке / отв. ред. Н. В. Новиков. – 3-е изд., – К. : Наук. думка, 1998. – 304 с.
- Киричук О. Основи психології. – К. : Либідь, 2006. – 632 с.
13. Кислий В. М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник / В. М. Кислий. – Суми : Університетська книга, 2011. – 224 с.
14. Клепко С. Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава : ПОІППО, 2005. – 201 с.
15. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: Навчальний посібник. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
16. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник. – К. – Ніжин : ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. – 308с.
17. Кругляк М. Проблема ціннісної навантаженості наукового знання і об'єктивності вченого / Мирослава Кругляк // Університетська кафедра. – 2012. – № 1. – С. 50–57.
18. Крушельницька В. О. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посіб. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
19. Кузікова С. Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Світлана Борисівна Кузікова. – Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН УКРАЇНИ. – К., 2012. – 42 с.
20. Кузьменко О. С. Розвиток наукового мислення в процесі розв'язування задач професійного спрямування із загального курсу фізики / О. С. Кузьменко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія Педагогіка, соціальна робота, №28. – С. 91–94.
21. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 124 с.
22. Фаренік С. А. Логіка і методологія наукового дослідження / Українська

академія державного управління при Президентів України. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 338 с.

23. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. – К. : Академвидав, 2004. – 208 с.

24. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. – 6-те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2008. – 310 с.

25. Stebljuk, S., Bondarenko, Y., Torop, K., Yarmola, N., Kuzava, I., & Shulzhenko, D. (2021). Formation of Communication Skills in Junior Schoolchildren with Intellectual Disabilities in the Conditions of Inclusive Education. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 329-345. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/253>

26. Тороп К., Ярмола Н., Литовченко С., Трикоз С., Шевченко В., Круглик О. Інноваційні підходи до соціалізації дітей з особливими освітніми потребами (порушення інтелектуального розвитку). Kristina Torop, Nataliia Yarmola, Svitloana Lytovchenko, Snizhana Trykoz, Volodymyr Shevchenko, Oksana Kruhlyk. The innovative development of socialization of children with special education needs on the intellectual disability example. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. [11/02-XXIV](https://doi.org/10.110224/PDF/110224.pdf) (VOL. 11, ISSUE 2, SPECIAL ISSUE XXIV). P. 93-97

<http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv>

<http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/110224/PDF/110224.pdf>

13. Інформаційні ресурси

Закони України:

1. Про освіту

Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII (Документ 1556-18, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.04.2017, підстава [1958-19](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page))
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>

2. В Законі розкриваються засади підготовки наукових та науково-педагогічних працівників, зокрема, в аспірантурі, асистентурі-стажуванні та докторантурі; наукової та науково-технічної діяльності у вузі.

3. Про наукову і науково-технічну діяльність
Верховна Рада України; Закон від 26.11.2015 № 848-VIII (Документ 848-19, чинний, поточна редакція — Редакція від 01.01.2017, підстава [1774-19](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19), [1801-19](http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1801-19))
<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>

4. Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери, створює умови для наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку.

5. Про наукову і науково-технічну експертизу
Верховна Рада України; Закон від 10.02.1995 № 51/95-ВР (Документ 51/95-вр, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17)
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>

6. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки
Верховна Рада України; Закон від 11.07.2001 № 2623-III (Документ 2623-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.01.2016, підстава [848-19](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14))
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>

7. Про наукові парки
Верховна Рада України; Закон від 25.06.2009 № 1563-VI (Документ 1563-17, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17)
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1563-17>

8. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
Верховна Рада України; Закон від 14.09.2006 № 143-V (Документ 143-16, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава 5460-17)
<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/143-16>

9. Про інноваційну діяльність

10. Верховна Рада України; Закон від 04.07.2002 № 40-IV (Документ 40-15, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава [5460](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15))

11. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

12. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні

Верховна Рада України; Закон від 08.09.2011 № 3715-VI (Документ 3715-17, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава [5460-17](http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3715-17)).
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>

13. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків
Верховна Рада України; Закон від 16.07.1999 № 991-XIV (Документ 991-14, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава [5460-17](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14))
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>

14. Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій
Верховна Рада України; Закон, Програма від 09.04.2004 № 1676-IV (документ 1676-15, чинний, поточна редакція — Прийняття від 09.04.2004).
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1676-15>

15. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі
Верховна Рада України; Закон від 15.12.1993 № 3687-XII (Документ 3687-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 05.12.2012, підстава [5460-17](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12))
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>

Постанови Верховної ради України

1. Про встановлення іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених
Верховна Рада України; Постанова, Положення від 16.03.2007 № 774-V (Документ 774-16, чинний, поточна редакція — Редакція від 18.09.2008, підстава 519-17)
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/774-16>

2. Про Премію Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок

Верховна Рада України; Постанова, Положення, Опис від 16.03.2007 № 775-V (Документ 775-16, чинний, поточна редакція — Редакція від 14.06.2012, підстава 4898-17)

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/775-16>

Укази Президента України

1. Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації [...]

Президент України; Указ, Положення від 08.04.2011 № 437/2011 (Документ 437/2011, чинний, поточна редакція — Редакція від 21.01.2014, підстава 22/2014)

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/437/2011>

2. Про Положення про щорічні гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень

Президент України; Указ, Положення від 17.06.2009 № 446/2009 (Документ 446/2009, чинний, поточна редакція — Прийняття від 17.06.2009)

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2009>

3. Про гранти Президента України для обдарованої молоді

Президент України; Указ, Положення від 02.08.2000 № 945/2000 (Документ 945/2000, поточна редакція — Редакція від 16.07.2013, підстава 377/2013)

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>

Постанови Кабінету Міністрів України

1. Про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів

наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2015 року (із змінами) Кабінет Міністрів України; Постанова, Перелік від 07.09.2011 № 942 (Документ 942-2011-п, чинний, поточна редакція — Редакція від 06.09.2016, підстава [556-2016-п](#)). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/942-2011-%D0%BF>

2. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012-2016 роки Кабінет Міністрів України; Постанова від 12.03.2012 № 294 (Документ 294-2012-

п, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.10.2015, підстава [781-2015-п](#)) <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/294-2012-%D0%BF>

3. Про затвердження Порядку виплати надбавки за стаж наукової роботи Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 14.04.2004 № 494 (Документ 494-2004-п, чинний, поточна редакція — Прийняття від 14.04.2004)

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/494-2004-%D0%BF>

4. Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів

Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 01.03.1999 № 309 (Документ 309-99-п, поточна редакція — Редакція від 21.08.2013, підстава 538-

2013-п) <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/309-99-%D0%BF>

5. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового [...]

Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Перелік від 24.07.2013 № 567

(Документ 567-2013-п, чинний, поточна редакція — Прийняття від
24.07.2013. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>

Методи навчання

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Опорні конспекти лекцій. Робоча навчальна програма. Мультимедійні презентації до курсу. Плани практичних занять. Збірка тестових завдань для оцінювання навчальних досягнень майбутніх докторів філософії. Автореферати кандидатських та докторських дисертацій.

Поведінка на курсі

Відвідування аудиторних лекційних та практичних (або онлайн-занять). Сумлінне виконання індивідуальних завдань та самостійна робота над опануванням лекційного матеріалу.

Інформація про викладача

https://ispukr.org.ua/?page_id=766

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0001-9374-5543>

Researcher ID: V-4898-2017

Google Scholar <https://scholar.google.com/citations?hl=uk&user=cxh8FVkAAAAJ>

Е-бібліотека НАПН України

<https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/5a99a70916ffaa3a7ab8b647d84c9081/>

Основні публікації з тематики дисципліни

1. Ярмола Н.А. (2022). Євроінтеграційний напрям модернізації та розвитку освіти дітей з особливими освітніми потребами в Україні. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: збірник наукових праць, 2022, № 20, с. 130-135. <https://spp.org.ua/index.php/journal>
2. Ярмола Н.А. (2022). Інклюзивне навчання та підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови, 2022, № 20, с. 130-135.
3. Ярмола, Н. (2025). Освітні реформи в освіті осіб з особливими освітніми потребами в Україні. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 1(26), 246-255. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i26.289> <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745267/>
4. Torop K., Yarmola N. (2021). Implementation of competency-based approach in education of children with intellectual disabilities in conditions of inclusive learning. *PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL SCIENCES: REGULARITIES AND DEVELOPMENT TRENDS*, 2021, 260-277. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-032-2-40>

Зворотній зв'язок

Тел. +380677628838

nat/yar1978@gmail.com

Інше

Затверджено	
Протокол № 5 від 21 / 05 / 2024 р.	
Укладач	Ярмола Н.А.
Завідувач відділу	Ярмола Н.А.